

# Redactioneel

## De redactie

Met het tweede nummer van het *Boekmancahier* sluit de redactie aan bij een aantal facetten van de nog steeds actuele discussies over cultuurparticipatie. Het streven van de overheid om alle geledingen van de bevolking in contact te brengen met de verworvenheden van kunst en cultuur, kan zich laten voorstaan op een traditie die teruggaat naar de vorige eeuw. Succesvol zijn die pogingen niet altijd geweest.

Het Nederlandse toneel bijvoorbeeld, wordt sinds een aantal jaren geconfronteerd met een gestage teruggang van de publieke belangstelling. Aan verklaringen voor deze ontwikkeling ontbreekt het niet. 'Een te elitaire opstelling van de theatermakers', 'veranderingen in het uitgaansgedrag van het publiek', 'vergrijzing van het publiek', 'ondoelmatig beheer van de instellingen', of men zoekt de oorzaak in 'het artistiek isolement van toneel als direct gevolg van de veronachtzaming van de wensen van het publiek'. Over deze en andere zaken betreffende het toneel schrijft Paul Kuypers in het artikel 'De sociale distinctie van het toneelbeleid'. De overheid denkt de teruggang te keren door het treffen van maatregelen in termen van zakelijk beheer en het stimuleren van het publieksbereik door de beïnvloeding van het aanbod. Getuige de commotie rond de Theaterfestivals van de afgelopen drie jaar is de discussie in de kringen van het toneel nog volop gaande.<sup>1</sup> De effecten van de recentelijk geformuleerde beleidsuitgangspunten zijn nog niet te overzien. Wel dreigt in dit klimaat de artistiek-inhoudelijke discussie op de achtergrond te raken. Publiekswang en marktbeleid zijn volgens de auteur niet de meest inspirerende voorwaarden voor een werkelijke vernieuwing van het toneelbeleid.

Ook de pogingen van de overheid de jeugd te interesseren voor kunst hebben, ondanks

inspanningen van vele jaren, nog immer niet geleid tot spectaculaire resultaten. Recentelijk verschenen van de kant van het Ministerie van WVC twee publikaties - het *Meerjarenprogramma jeugdbeleid 1988* en de brochure *Meer doen met cultuur: een plan voor jongeren* - waarin een nieuw scenario wordt ontwikkeld om de jeugd te interesseren voor kunst. Dick van Zuilen, universitair docent cultuurpedagogiek aan de Universiteit van Amsterdam, onderwerpt de geformuleerde uitgangspunten aan een kritisch onderzoek en toont zich weinig optimistisch. Het stimuleren van cultuurparticipatie van jongeren heeft nauwelijks kans van slagen zolang jeugdcultuur ondergeschikt wordt geacht aan gevestigde kunstuitingen. Tegen de achtergrond van dit besef is elke poging om jeugd en kunst nader tot elkaar te brengen tot mislukken gedoemd. Beide WVC-publikaties staan in scherp contrast met programma's van het Centre for Contemporary Studies en de Open University in Engeland. Ook in het concept dat daar wordt gehanteerd blijft kunst één van de belangrijkste uitingen waarin de cultuur zich manifesteert. Daar staat echter de overtuiging centraal dat kunst moet figureren in de relatie cultuur, kunst en opvoeding. Dit uitgangspunt impliceert een grondige analyse van alle aspecten van jeugdcultuur.

De musea worden geconfronteerd met een groeiende publieke belangstelling. Dos Elshout besteedt in het derde artikel van het *Boekmancahier* aandacht aan het proces van verzelfstandiging van de rijksmusea. De musea hebben vanaf het moment van het ontstaan, rond de tweede helft van de achttiende eeuw, een gestage ontwikkeling doorgemaakt die de laatste twee decennia in een stroomversnelling is geraakt. In de discussie van de laatste jaren heeft het accent gelegen op het zakelijke beheer; musea moeten onder meer door gerichte publieksbenadering extra

inkomsten verwerven. Dit uitgangspunt impliceert een grondige bezinning op de publiekstaken van het museum. Het WVC-rapport *Zoeklicht op zelfstandigheid* was voor de Nederlandse Museumvereniging aanleiding om een eigen onderzoek in te stellen naar de wenselijkheid en de consequenties van de verzelfstandiging. Dat heeft geresulteerd in twee studies: *Het vitale museum* en *Musea en privatisering*. Elshout stelt vast dat de museumdiscussie in een beslissende fase is gekomen. Ontwikkelt het museum zich tot een pseudo-commerciële instelling of blijft er nog voldoende ruimte voor een reflectie op de meest primaire museumtaken?

In dit nummer van het *Boekmancahier* voorts twee bijdragen voor de rubriek Discussabel. C.A.W. Hendrikse, directie-secretaris van de Groningse Gasunie, plaatst vanuit de praktijk van het bedrijfsleven een aantal kritische kanttekeningen bij het concept van sponsoring.<sup>2</sup> Cas Smithuijsen gaat in op de consequenties van de massale toeloop bij tentoonstellingen in musea voor moderne kunst en toont zich voorstander van het idee van de zogenaamde kunsthal.

Ook in de rubriek Onderzoeksberichten ligt het accent op onderzoeken op het terrein van verschillende aspecten van cultuurparticipatie. In Onderwijsberichten wordt nader ingegaan op de opleidingen Culturele Bedrijfsvoering aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, Cultuur en Beleid Internationaal aan de Hogeschool Holland en het studieprogramma Kunstmanagement Kunstbemiddeling Kunstbeleid van de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht. Er wordt daarnaast aandacht besteed aan recent verschenen scripties op het terrein van het kunstonderzoek.

De redactie

### Noten

1. Zie voor een verslag van deze discussies: *Het Theaterfestival 1987: van malaise, crisis en de dingen die voorbijgaan*; P. Eggermont (red.). Amsterdam, 1987, en *Het Theaterfestival 1988: de prijs voor het toneel*; P. Eggermont (red.). Amsterdam, 1988.
2. Zie ook: B. Kempers. 'Kunst en aardgas: het moderne mecenaat van de Gasunie'. In: *Kwartaalblad kunst en bedrijf*, 1989, september.

### Bibliografische gegevens

Zonder auteur (1989) 'Redactioneel'. In: *Boekmancahier*, jrg. 1, nr. 2, 83-84.